

สรุปผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะนโยบายฯ ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
เรื่อง การคัดเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการโดยวิธีสมัครใจ
ตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๔๗

๑. ความเป็นมา

๑.๑ เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คำร้องที่ ๙๔/๒๕๕๗ กรณีผู้ร้องขอให้เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๔๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ ถึงมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๘ และละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมกับคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และไม่ควรรู้จักจับสลากในการคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ต่อมาผู้ร้องได้มีหนังสือเมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๗ ขอให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอแนะนโยบายในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในเรื่องดังกล่าวแทน

๑.๒ ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๗ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ด้านคดีสิทธิมนุษยชน มีมติส่งเรื่องให้คณะอนุกรรมการด้านเสนอแนะนโยบายฯ พิจารณาดำเนินการ

๑.๓ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีหนังสือที่ สม ๐๐๐๔/๔๓ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เสนอรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย (กสม. ๗) เรื่อง การคัดเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการโดยวิธีสมัครใจ ตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๔๗ ไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา โดยมีข้อเสนอแนะนโยบายฯ โดยสรุปดังนี้

๑.๓.๑ คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงกลาโหม (กรมการสรรพกำลังกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน) ควรหารือร่วมกันศึกษากระบวนการรับราชการของทหารกองประจำการในต่างประเทศเพื่อพิจารณาปรับปรุงให้เป็นระบบสมัครใจและสอดคล้องกับหลักการด้านสิทธิมนุษยชนในปัจจุบัน รวมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหา หรือมีมาตรการระยะสั้นในการเยียวยา หรือการป้องกันแก่บุคคลผู้มีความคิด มโนธรรมและความเชื่อทางศาสนาอย่างแท้จริง เช่น การหลีกเลี่ยงการฝึกหรือปฏิบัติภารกิจที่ต้องใช้อาวุธ หรือให้ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ การจัดทางเลือกในการรับใช้ชาติที่ไม่ต้องปฏิบัติภารกิจในการสู้รบ หรือมีลักษณะงานพลเรือนเพื่อประโยชน์สาธารณะ เป็นต้น

ทั้งนี้ หากประเทศไทยมีความพร้อมโดยเฉพาะกระทรวงกลาโหมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้พิจารณาปรับปรุงหรือแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๔๗ เพื่อให้มีการรับราชการทหารกองประจำการโดยวิธีสมัครใจ จะสอดคล้องกับหลักการของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองที่ประเทศไทยเป็นภาคี

๑.๓.๒ คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงกลาโหม (กรมการสรรพกำลังกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน) ควรให้ผู้ที่สมัครใจเข้าเป็นทหารกองประจำการในพื้นที่ที่มีการสมัครใจเกินความต้องการในพื้นที่นั้นได้เป็นทหารกองประจำการทุกกรณี

๑.๓.๓ คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงกลาโหม (กรมการสรรพกำลังกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน) ควรส่งเสริมหรือมีมาตรการจูงใจต่างๆ ที่เปิดโอกาสให้มี

การสมัครใจเข้าเป็นทหารกองประจำการมากกว่าการใช้วิธีตรวจคัดเลือก หรือจับสลากเพื่อให้ได้ทหารกองประจำการตามความต้องการของกองทัพ โดยมุ่งเน้นให้ทหารกองประจำการได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ เช่น การบรรจุเป็นข้าราชการทหารในสังกัดกระทรวงกลาโหม รวมทั้งให้ทหารกองประจำการมีรายได้ที่เพียงพออย่างแท้จริง มีการฝึกอาชีพ มีค่าตอบแทน มีสิทธิประโยชน์ เพื่อเป็นแรงจูงใจและมีแนวโน้มให้สมัครใจเข้าเป็นทหารกองประจำการมากขึ้น ทำให้ได้ทหารกองประจำการที่มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อกองทัพ

๑.๓.๔ คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงกลาโหม (กรมการสรรพกำลังกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน) ควรกำหนดเป้าหมายในการลดหรือการเลิกใช้กฎหมายมาบังคับให้ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ จนนำมาสู่การได้ทหารกองประจำการที่มีความสมัครใจอย่างแท้จริงต่อไป

๑.๓.๕ คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงกลาโหม (กรมการสรรพกำลังกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน) และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรหารือร่วมกันเพื่อกำหนดนโยบายความต้องการกำลังพลในแต่ละปี รวมทั้งกำหนดสิทธิประโยชน์ต่างๆ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้มีการสมัครใจเข้าเป็นทหารกองประจำการและตำรวจกองประจำการมากยิ่งขึ้น โดยคำนึงถึงความสมัครใจเข้าเป็นทหารกองประจำการและตำรวจกองประจำการเป็นสำคัญมากกว่าการใช้กฎหมายมาบังคับ

๒. การตอบกลับของคณะรัฐมนตรี

๒.๑ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๓/ ๓๑๒๓๑ ลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๘ แจ้งว่า คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๘ รับทราบรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายฯ เรื่องดังกล่าวและมอบหมายให้กระทรวงกลาโหมเป็นหน่วยงานหลักรับข้อเสนอแนะของ กสม. ไปพิจารณาร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติและสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการ แล้วส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

๒.๒ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๓/ ๔๓๖๘๔ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๘ แจ้งว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ รับทราบสรุปผลการดำเนินการ ตามที่กระทรวงกลาโหมเสนอและแจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบ ซึ่งผลการดำเนินการดังกล่าว สรุปได้ดังนี้

๒.๒.๑ ตามแนวทางในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งถูกยกเลิกโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ และร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๘ มีบทบัญญัติหน้าที่ให้พลเมืองมีหน้าที่ป้องกันประเทศ รับราชการทหาร ในการรับบุคคลเข้ารับราชการเป็นทหารกองประจำการเปิดโอกาสให้สมัครเข้ารับราชการ เมื่อมีจำนวนผู้สมัครไม่เพียงพอให้กับที่กองทัพต้องการ จึงต้องบังคับเข้ามารับการตรวจเลือก แต่ด้วยปัญหาด้านภัยคุกคามและภารกิจหน้าที่ความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น กระทรวงกลาโหม จึงยังคงใช้วิธีเรียกมาตรวจเลือกควบคู่กับการร้องขอรับราชการ (สมัคร) เพื่อให้ได้ตามจำนวนที่ต้องการ

สำหรับผู้ที่มีความคิดมโนธรรม และความเชื่อทางศาสนาที่นับถืออย่างแท้จริง ปฏิบัติหน้าที่ที่ใช้อาวุธขัดกับสิทธิในกติการระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) นั้น กระทรวงกลาโหมมีความประสงค์ที่จะฝึกทหารกองประจำการ ให้เกิดความพร้อมต่อการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันประเทศ โดยสามารถบริหารจัดการไปปฏิบัติหน้าที่ในงานช่วยเหลือประชาชน งานพัฒนาประเทศ งานบริการหรืองานซึ่งมิใช่ตำแหน่งหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติกรบโดยตรงได้

๒.๒.๒ กระทรวงฯ มีนโยบายในการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการ โดยการแบ่งเฉลี่ยและบรรจุทหารกองประจำการให้มีจำนวนที่ใกล้เคียงกันในแต่ละพื้นที่ พยายามให้ทหารกองประจำการรับราชการอยู่ในเขตพื้นที่ที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ให้มากที่สุด กรณีที่มีการสมัครใจเข้าเป็นทหารกองประจำการในพื้นที่เกินความต้องการในพื้นที่นั้น กองทัพบกจะรับผู้สมัครเข้าเป็นทหารกองประจำการโดยมีหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่ทางราชการกำหนดอยู่แล้ว

๒.๒.๓ กระทรวงฯ ได้มีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับเพื่อเป็นแรงจูงใจให้ผู้สมัครเข้ารับราชการเพิ่มขึ้น กระทรวงฯ ได้กำหนดแผนความเป็นไปได้ในการเข้ารับราชการทหารกองประจำการโดยวิธีสมัคร ในร่างแผนการปฏิรูประบบบริหารจัดการ กท. โดยมีกรอบระยะเวลาการศึกษา ระหว่างปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๗ โดยมีมาตรการแรงจูงใจให้ผู้สมัครใจเพิ่มขึ้นจนเป็นระบบอาสาสมัครเต็มรูปแบบในโอกาสต่อไป

๒.๒.๔ กองทัพบกหน้าที่ในการจัดเตรียมกำลัง จึงได้กำหนดให้ทหารฝึกตามวงรอบต่างๆ โดยเข้ารับราชการในกองประจำการ มีกำหนด ๒ ปี เว้นผู้ซึ่งมีคุณสมบัติพิเศษซึ่งสมควรอยู่ในกองประจำการน้อยกว่า ๒ ปี การที่ประเทศต่างๆ ทั่วโลกส่วนใหญ่ใช้วิธีการสมัครเข้ารับการคัดเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการนั้น เนื่องจากมีปัจจัยแวดล้อม สภาพทางภูมิศาสตร์ สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน ทำให้ความต้องการกำลังทหารแตกต่างกันไปด้วย การที่ประเทศไทยยังคงใช้วิธีเรียกมาตรวจเลือกกรรมการสมัครเข้ารับราชการ จึงเป็นวิธีการที่ทางราชการเห็นว่าเหมาะสมกับสถานการณ์และปัจจัยแวดล้อมที่นำมากำหนดยุทธศาสตร์ของชาติแล้ว

๒.๒.๕ ร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช .... ซึ่งอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา มีเจตนารมณ์ที่จะนำไปใช้เป็นกำลังพลทดแทน ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับกำลังตำรวจชายแดน โดยมีแนวคิดจะรับสมัครทั้งหมดและจะพิจารณาผู้ที่ได้รับราชการเป็นตำรวจกองประจำการเป็นลำดับแรก ซึ่งจะส่งเสริมให้มีผู้สมัครเข้าตำรวจกองประจำการเพิ่มขึ้น เป็นไปตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้ข้อเสนอแนะ

สำนักวิจัยและวิชาการ

๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๘